

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקו

ערב שבת קודש
פרשת ויצא
ו' בכסלו ה'תשע"ב

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי-אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

נ"ע ממאסרו בוויטבסק בשנת תקפ"ז¹⁰, והוא יום שמחה לאנ"ש, ואין אומרים בו תחנון. ונוהגים לערוך התוועדות ברוב עם¹¹.

10) ואף שבש"פ ויצא, ט' כסלו תקפ"ז, נתבשר על גאולתו (ספר התולדות' הנ"ל, עמ' 113) - לא נקבע בשעתו יום זה ליו"ט כמו בחג הגאולה י"ב תמוז שהוא 'יום בשורה', כשם שחג הגאולה הזה עצמו לא נקבע כל-כך, לפי שבשנה שלאחריה נסתלק אדמו"ר האמצעי, כמבואר בקונטרס 'בד קודש' הוצאת קה"ת. ובפרט לפי סדר העניינים דאז, כמובא בהערה הבאה, שהזיכוי המלא ניתן רק לאחר ההסתלקות, עיי"ש.

11) לוח כולל חב"ד - פרשת המאסר והגאולה - במבוא לקונטרס 'בד קודש' הנ"ל, ב'ספר התולדות - אדמו"ר האמצעי' הנ"ל, פרק ח. 'רשימות היומן' עמ' ריא. רצב, המסמכים המקוריים נדפסו בס' 'מאסר וגאולת אדמו"ר האמצעי' (תשנ"ח), והסיכום ולוח התאריכים בס' 'תולדות חב"ד ברוסיא הצארית' פרקים מד-מו.

להעיר מהשייכות המיוחדת דהתוועדות חסידית ליו"ד כסלו - ע"פ המבואר - שיו"ד כסלו הוא עניין הלידה של חסיד,

"יו"ד כסלו הוא זמן הלידה של חסיד, י"ט כסלו היא הברית; בין יו"ד וי"ט כסלו היא הלידה¹². ההתחלה היא מ'. התוועדות חסידית היא לידתו של חסיד¹³."

* סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: כל ליל שבת קודש, י"ד בכסלו. וכיוון שאנו נמנעים לגמרי מלקדש את הלבנה בשבת ויום טוב, יש לזכור לעשות זאת בלילות שלפני-כן.

והתוועדות חסידית היא הלידה של חסיד (משיחת ש"פ ויצא תשמ"ז - לקוטי שיחות כרך כה עמ' 353 הערה 49).

12) ומאחר ש"ביום השמיני ימול" הרי שהלידה מסתיימת ביום י"ב כסלו.

13) לקוטי דיבורים ח"ג עמ' 976. ספר-המנהגים עמ' 90. כפל הלשון צריך ביאור. ואולי הכוונה שההתחלה היא ביו"ד, שעניינה ביטול.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק, בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי להוסיף:

(א) בלימוד תורתו של בעל יום-ההולדת וההילולא, ובאופן ד'רחובות הנהר'⁵.

(ב) בעבודת התפילה.

(ג) בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת או למוסדות העוסקים בעבודתו ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו.⁶

(ד) לקיים התוועדות של שמחה, בה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות⁷. ולדבר גם בקשר להכנות כדבעי להתוועדויות די"ט כסלו, ולהמשיכן בהתוועדויות דחנוכה⁸.

פשוט, שאם מאיזו סיבה שתהיה לא נעשה הנ"ל או חלקו ביום השנה, צריך להיות תשלומין והשלמה בימים הסמוכים⁷.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון⁹.

יום שלישי

י' בכסלו

חג הגאולה - בו נשתחרר כ"ק אדמו"ר האמצעי

(5) שיחות קודש תשנ"ב עמ' 382. ובלקוטי שיחות כרך כא עמ' 296, בקשר לב' ניסן, גם: ללמוד על-כל-פנים פרק משנה אחד המתחיל באות אחת משמו הקדוש.

(6) ע"פ 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מוגה, בקשר לכ"ד טבת.

(7) ע"פ הוספות לשיחה הנ"ל - שם עמ' 292. וראה לקוטי שיחות כרך כא עמ' 276.

(8) שיחות קודש תשנ"ב ח"א עמ' 389.

(9) לוח כולל-חב"ד.

שבת קודש, פרשת ויצא

ז' בכסלו

בקריאת התורה קוראים תמיד "יששכר" בשי"ן אחת¹.

הפטרה: "ועמי תלואים... על תלמי שדי. ויברח יעקב... ובנביא נשמר" (הושע יא, ז י"ב, י"ד)².

מוצאי-שבת קודש:

כשנשלם יום ז' בכסלו השנה, כבר מלאו שלושים יום לשאלת גשמים. על-כן, החל מתפילת ערבית של מוצאי-שבת קודש ואילך, המסתפק אם שאל 'טל ומטר' אינו צריך לחזור³.

יום שני

ט' בכסלו

יום ההולדת (בשנת תקל"ד) וההסתלקות-הילולא (בשנת תקפ"ח) של כ"ק אדמו"ר האמצעי רבנו דובער נ"ע, דור שני לנשיאי חב"ד (שנות הנשיאות: תקע"ד - תקפ"ח)⁴, ומנוחתו כבוד בעיר ניעז'ין.

יום התוועדות.

(1) ראה תורה-שלמה עה"פ (ל,יח). שיחת ש"פ ויצא תשי"ב ס"א (תורת-מנחם (ד) תשי"ב ח"א, עמ' 156. הרבי העיר בהתוועדות לבעל-קורא שקרא 'יששכר' בב' שיני"ן, שאומנם יש כמה דעות בזה, ואיך שקוראים - יוצאים ידי-חובה, אבל ע"פ נסתר צריך לבטא בשי"ן אחת דווקא. וראה 'בצל החכמה' (יחידויות) עמ' 116-117. סקירות ודין בעניין עצמו בקבצים: 'המעין' תשכ"ז. 'צפונות' גיליון יז.

(2) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.

(3) שו"ע אדה"ז סי' קיד ס"ג, קצות-השולחן סי' כא סי"א, לוח כולל-חב"ד ז' במרחשון.

(4) פרשת חיינו והסתלקותו נדפסו ב'ספר התולדות - אדמו"ר האמצעי' הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ו.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בכסלו ה'תשע"ב - י"ג בכסלו ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בכסלו	הלי גניבה פרק ד-ו.	הלי נחלות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רח. מל"ת רעא. ערב.
ש"ק	ז' בכסלו	פרק ז-ט.	פרק ב.	מל"ת רמו. רמג.
א'	ח' בכסלו	הלי גזילה ואבידה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מל"ת רמה.
ב'	ט' בכסלו	פרק ד-ו.	פרק ד.	מל"ת רמו.
ג'	י' בכסלו	פרק ז-ט.	פרק ה.	מל"ת רסה.
ד'	י"א בכסלו	פרק י-יב.	פרק ו.	מל"ת רסו.
ה'	י"ב בכסלו	פרק יג-טו.	פרק ז.	מ"ע קצד.
ו'	י"ג בכסלו	פרק טז-יח.	פרק ח.	מל"ת רסט. מ"ע רד.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני 120 ד'	לפני 72 ד'							
ו', ו' בכסלו	4.19	5.07	5.29	6.32	8.55	11.30	12.00	4.35.8	5.02
ש"ק, ז' בכסלו	4.20	5.08	5.30	6.32	8.56	11.30	12.00	4.35.8	5.02
א', ח' בכסלו	4.21	5.09	5.31	6.33	8.56	11.31	12.01	4.35.7	5.02
ב', ט' בכסלו	4.21	5.09	5.32	6.34	8.57	11.31	12.01	4.35.8	5.02
ג', י' בכסלו	4.22	5.10	5.32	6.35	8.57	11.32	12.02	4.35.8	5.02
ד', י"א בכסלו	4.23	5.11	5.33	6.36	8.58	11.32	12.02	4.35.9	5.02
ה', י"ב בכסלו	4.23	5.11	5.34	6.36	8.59	11.32	12.02	4.36.0	5.02
ו', י"ג בכסלו	4.24	5.12	5.35	6.37	8.59	11.33	12.03	4.36.1	5.03

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויצא	4:00	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18
וישלח	4:00	5:15	4:14	5:17	4:03	5:14	4:18	5:19

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

מה' מצעדי גבר כוננו

הליכותיו של כל יהודי שואבות מהליכתו של יעקב אבינו • במדרש מפרש ש"ויפגעו בו מלאכי אלוקים" – הכוונה למלאכים, אולם בזוהר הפירוש בפנימיות יותר – שזה הקב"ה בעצמו • מה הסיבה להבדל בין הפסוק "ויפגע במקום" שנאמר בדרכו לחרון, ל"ויפגעו בו מלאכי אלוקים" – בשובו מחרון • ככל שתגדל מעלת העבודה עם עצמו, בהכרח שתהיה עבודה עם הזולת, שגדולה ביותר • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

יבורך⁶, "זרע ברך הוי"⁷ – כן הוא גם ה"סימן לבנים" בנוגע ליציאה מחודש תשרי לכל ימות השנה, שהקב"ה, בורא העולם ומנהיגו, מבטיח, שכאשר תהיה ההליכה בדרך ("הלך לדרכו") שעליה נאמר "דרכו יחפץ"⁸, יהיה זה באותו אופן כמו שהיה אצל יעקב. ויומתק יותר על-פי מאמר הגמרא בבבא בתרא⁹ ש"שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון", ש"היתה נשמתו גם כן כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם"¹⁰ – שעל-פי זה נמצא שבהליכת יעקב לדרכו בפעם הראשונה היתה כלולה גם נשמתו של כל איש מישראל שעליו אומרים בשנה זו "ויעקב הלך לדרכו", וממנה נמשך הכוח וההתעוררות לעניין "יעקב הלך לדרכו" בשנה זו.

ב. והנה, בעניין "ויעקב הלך לדרכו" – נכלל גם המשך וסיום הפסוק: "ויפגעו בו מלאכי אלקים".

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר הזכיר כמה פעמים על דבר המנהג שהיה בליובאוויטש שבמוצאי שמחת תורה היו מכריזים "ויעקב הלך לדרכו"¹. והעניין בזה – בפשטות – שכאשר יוצאים מהעבודות כלליות שבחודש תשרי לעבודות הפרטיות של כל השנה כולה, ובכללות העניין, שיוצאים מתקופת הימים טובים של חודש תשרי להתעסקות בל"ט עובדין דחול בימות החול של כל השנה כולה – אזי אומרים על זה: "ויעקב הלך לדרכו" – שהרי "מעשה אבות סימן לבנים"². ומזה מובן, שכשם שהליכת יעקב לדרכו היתה באופן שלקח עמו את כל ענייניו, כפי שמפרט בכתוב³ "שור וחמור וגו'", ובאופן ש"ויפרוץ האיש מאד מאד"⁴, ולא רק בעניינים רוחניים, אלא גם בעניינים גשמיים, ותכלית ועיקר כל העניינים שהיתה "מטתו שלימה"⁵, שהעמיד "דור ישרים

ולהעיר מ"פעטערבורג" (אגה"ק דאדמו"ר נ"ע¹), אבל שם גם כפי כמה אינם יהודים נקראה בלי הוספת ה"ס' בראשה". עכלה"ק.

ועיין בשו"ת משנה הלכות ח"ט סי' קסט. שו"ת רבי עזריאל הילדסהיימר ח"א יו"ד סי' קפ. ואכן, למעשה בהדפסת התניא בעיר ס' אואן (ברשימת הדפוסים שבסו"ס התניא, אות שב. וכן באותיות: רצ, שפט ועוד) השמיטו משם העיר את האות ס'. אגב, כשהמזכיר הרה"ח וכו' ר' חמ"א חודקוב ז"ל דיבר איתי והזכיר את בית הדואר (11213) ברחוב המקביל לאיסטערן פארקוויי, קרא לו "צ'ג'יימס", כדי שלא להזכיר את האות ס' האמורה. ובענייננו – ובפרט שמידי פעם חוזרים ומזכירים בחדשות מעשים שהיו ומקומותיהם, לכאורה נצטרך לשנות את השם בצורה כלשהי, ועדיף – לגנאי.

(1) לא ידוע לי לאיזו אגרת כיוון הרבי. עכ"פ באג"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע כותב פעמים רבות את שם העיר (לא רק בראשייתיות 'פ"ב' אלא גם) בשלימות: "פעטערבורג" (כמו בח"א עמ' פט. קצב), אלא שהשמיט תמיד את האות ס' שבראשה.

(1) ויצא לב, ב. וראה לעיל ע' 148. וש"נ.

(2) ראה תנחומא פרשתנו ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן פרשתנו יב, ו. ועוד.

(3) וישלח לב, ו.

(4) ויצא ל, מג.

(5) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא.

(6) תהלים קיב, ב.

(7) ישעי' סא, ט.

(8) תהלים לז, כג. וראה בהנסמן לקמן הערה 35.

(9) נח, א.

(10) תניא אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב).

הזכרת שם עיר הקשור לעבודה זרה

העיר השנייה בגודלה בניו־זילנד

בזמנו שמענו אודות רעש האדמה בניו־זילנד. כמובן דיווחו על כך גם בכלי התקשורת הדתיים והחרדיים, וגם החב"דיים, ובפרט שגם בניין בית־חב"ד שם נפגע ברעש.

דא עקא, שכולם (עד כמה שראיתי) הזכירו את שם העיר כמו שנקראת כפי הגויים, שפירושה: ה'תפלה' של 'אותו האיש'... כתב כך אפילו עיתון חרדי פלוני שאינו כותב אל"ף בשם העיר "רמאללה" כדי שלא להזכיר את שם ה'...

אף אחד לא העלה על דעתו שיש בזה לפחות נגיעה בהלכות עבודה זרה. על הפסוק (משפטים כג, יג) "ושם אלוקים אחרים לא תזכירו" אמרו חז"ל (סנהדרין סג, ב): "שלא יאמר לחבירו: 'שמור [=המתן] לי בצד עבודה זרה פלונית', והוא להלכה בהל' ע"ז, יו"ד סי' קמז.

ומן העניין להזכיר כאן את תשובת הרבי בנדון מחודש שבט תשד"מ (לקוטי שיחות כרך כו, עמ' 429. שערי הלכה ומנהג יו"ד סי' יז) לשאלה: האם מותר להדפיס על שער ספר התנייה את התיבה הראשונה דשם העיר "ס' אואן" (וכיוצא בזה), ואפילו בראשי תיבות?

הרבי הפנה את השאלה לרבנים. ולאחר מכן [כנראה כשלא השיבו ברור], הבהיר: "כנראה לא שאלו (עיקר) השאלה! שהייתה על־דבר האות סמ"ך (שפירושה כו') ובפרט שכשידפיסו [את] האות - הקורא [את] השער יקרא [את] התיבה במילואה וכו'. ויש לברר איך נוהגים בגט בעיר דזיאנץ שי' [ס' פאלו, בראזיל] וכו'.

השאלה על־דבר כתיבת האות ס' כמובן שלא היתה משום "לא תזכירו" כו', שהרי אין זה שם בכלל, כי אם אמירה על כומר - שכיוון שעובד עבודה זרה, הרי זה "קדוש" (מפורסם ברוסיה - שבני ישראל קראו לעיר "בעלא צ'ערקאוו" ["הכנסייה הלבנה"] שווארצע ולא "לבן" טומאה [=טומאה שחורה"] -)

ובמכל־שכן העניין דקדושה. [=לומר על כומר שם 'קדושה' הוא דבר חמור]. שאלתי בנוגע לגיטין - כמובן, הייתה רק לצד אחד: באם בגט לא היו כותבים הס. הרי פשיטא שאין לכותבו בנידון דידן, אבל - לא להיפך, שבאם בגט כותבים ס. - מפני שאין ברירה, כיוון שכך נקראת העיר ואין לה שם אחר - הרי גם בנידון דידן צריך להיות כך, או על־כל־פנים מותר לעשות כן. [=גם אם באותה העיר כותבים כך בגט, אין מזה ראייה להתיר להזכיר זאת בכל עניין אחר].

ובפרטיות יותר¹¹ - על־פי דרשות חז"ל בזה: במדרש תנחומא¹² איתא: "הנה אנכי שולח מלאך¹³, זהו שאמר הכתוב¹⁴ כי מלאכיו יצוה לך לשמך בכל דרכיך. . עשה כל המצוות, מוסרין לו מלאכים הרבה (ומביא כמה דעות במספר המלאכים). . וכן אתה מוצא ביעקב. . שנאמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים".

אמנם, בזהר - פנימיות התורה (גם לגבי מדרש)¹⁵, הנקרא גם "מאור שכתורה" [כמבואר במפרשי הירושלמי¹⁶ בפירוש המאמר "המאור שבה מחזירו למוטב", דקאי על סודות התורה, שהוא עניין פנימיות התורה]¹⁷, שלכן נתגלה בו בכל עניין ופירוש ה"מאור" (הפנימיות) שבדבר - מפרש הפסוק "ויפגעו בו מלאכי אלקים" דקאי על הקב"ה:

בסיום וחותם ספר הזהר¹⁸ הובא העניין של "ויעקב הלך לדרכו" בסיפור זה: "ר' יצחק היה אזיל בארחה ופגע ביה ר' חייא, אמר ליה חמינא באנפך דהא במדורא דשכינתא מדורך",

- כיון שהולך "לקבלא אנפוי דשכינתא" [כמבואר במפרשים¹⁹ שהלך לרשב"], עליו נאמר במקום אחר בזהר²⁰ "מאן פני האדון הוי' דא רשב"י]. וכפי שמסיים "תנינן שלוחי מצוה אינן ניוזקין לא בהליכתן ולא בחזרתן, ואנן לאתחזא קמי קב"ה אזלינן, ולא דחילנא" -

"אמר ליה ודאי בכל אתר דישאל שריין, קב"ה בינייהו, וכל אתר דחכימי דרא אזלין, קב"ה אזיל עמהון",

[וכפי שמדייקים מפרשי הזהר²¹ שבנוגע

11 ראה גם ר"ד כ"ז תשרי, להשלוחים הנוסעים לקנדה (לעיל ע' 148). וש"ג.
12 ס"פ משפטים.
13 משפטים כג, כ.
14 תהלים צא, יא.
15 ראה הל' ת"ת לאדה"ו רפ"ב. לקו"ת ויקרא ה, ד.
16 קה"ע לירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.
17 ראה סה"מ תרפ"ט ע' 176. וש"ג.
18 ח"ג רחצ, א.
19 ראה פי' אור החמה ומק"מ לזהר כאן. וראה גם נצו"ל לוח"א ט, א (אות ב).
20 ח"ב לח, א.
21 ראה פי' אור החמה.

22 ראה גם שיחת ג' מרחשון בסופה (לעיל ע' 168).

23 ח"א קסה, א.

24 ויצא כח, יא.

25 שם לא, מו ובפרש"י.

26 ראה תו"א ויצא כג, ג. תו"ח שם לח, ב. וישלח לט, ג ואילך.

'סלם' במילואו - סמ"ך (120) + למ"ד (74) + מ"ם (80) = 274 - בגימטריה 'לאה' (36) 'רחל' (238) = 274.

(לקוטי לוי יצחק, עמ' שלא)

הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך (כת, יג)

שוכב עליה: קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, רמז לו שתהא נוחה ליכבש לבניו (רש"י)

מפרש הבעל-שם טוב: זו ברכה שלא יצטרך לנסוע ממקום למקום כדי לברר את ניצוצות הקדושה השייכים אליו, אלא יוכל לבררם במקומו.

(כתר-שם טוב סימן טו, דף ד)

אכן יש ה' במקום הזה (כת, טז)

וכי קודם לכן לא ידע יעקב שהקב"ה נמצא בכל מקום, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת?
אלא האור האלוקי שמאיר בכל העולמות הוא מבחינת שם אלוקים, ויעקב נוכח ש"אכן יש הוי' במקום הזה" - שבמקום המקדש מאיר גילוי שם הוי', שלמעלה משם אלוקים.
זהו שתרגם אונקלוס "לית דין אתר הדיוט". פירוש: איתא בזוהר שעשרה מאמרות נקראים 'מילי דהדיוטא' (מאחר שמאמרות אלה הם מקור לעולמות, שהם בבחינת יש וגבול). ואילו מקום המקדש אינו 'אתר הדיוט', כי שם מאיר גילוי שם הוי', שלמעלה מבחינת העולמות ועשרה מאמרות.

(אור התורה, כרך ה, דף תתס"ה)

ואנוכי לא ידעתי (כת, טז)

שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה (רש"י)

יש לשאול, הרי במשך י"ד שנה שעשה בבית עבר לא שכב, וכמו-כן במשך עשרים השנה שעשה בבית לבן; ודווקא כאן, במקום המקדש, שכב לישון!?
ויש לומר, דהנה שכיבה מורה על ירידה גדולה ביותר, שכן בעת השינה הראש והרגל שווים, ולא ניכרת עליונותו של הראש; זה מצב שבו החלק העליון שבאדם, רוחניותו, שווה לחלק התחתון, גשמיותו. אך בפנימיות העניינים יש כאן עילוי נפלא: השוואה זו באה מצד גילוי מהותו ועצמותו יתברך, שהוא לעילא ולעילא מגדרי מעלה ומטה, ולפניו שניהם בהשוואה ממש. התאחדות זו היתה דווקא במקום המקדש, ששם יש המשכת וגילוי אלוקות בתכלית השלימות, ועד לגילוי העצמות.

(ספר השיחות תשנ"ב, כרך א עמ' 140)

אכן יש ה' במקום הזה... ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה (כת, טז יז)

יעקב נוכח, שגם במקום שחיות רעות מצויות בו, מצוי שמו יתברך, וממילא הבין שגם ברוחניות כך הוא - גם במחשבות זרות, שהן בבחינת "חיות רעות", יש ניצוצות של קדושה שנפלו שם בסוד "שכירת הכלים".
"ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה" - נפלה עליו יראה ורעדה ונצטער בצער השכינה שירדה לבין הקליפות.

(כתר-שם טוב סימן צג דף יג)

אדרבה: מחפשים אותו, כמו שכתוב "ויפגעו בו מלאכי אלקים". ולא עוד אלא שאין זה בחלום, אלא בהקיץ.

והעניין בזה על-פי חסידות - כידוע²⁷ בעניין אתערותא דלעילא שבאה כדי לעורר אתערותא דלתתא, שאינה אלא באופן מקיף, ולא יודעים אם יהיה לה קיום, ויש צורך בכמה השתדלויות כו'; מה שאין כן כשישנה אתערותא דלתתא, ועד שנעשה "אתר שלים"²⁸ - הרי זה ממשיך ומכריח כביכול

כל צרכיו, ולא בחלום אלא בהקיץ כו'.
ועניין זה נוגע לכל אחד ואחד מישראל, כולל גם יושבי אוהל - שגם מהם נדרשת העבודה בעולם, כל אחד לפי ענינו ולפי השליחות שמטילים עליו, ובלשון חז"ל²⁹ (המובא לעיל במאמר³⁰) "שגזר עליה אדם הראשון כו'", באיזה "ארץ" ובאיזה קו תהיה התעסקותו.

זוהי נקודת העניין שראינו אצל רבותינו נשיאנו שהדגישו ותבעו ביותר את העבודה עם

זוהי נקודת העניין שראינו אצל רבותינו נשיאנו

שהדגישו ותבעו ביותר את העבודה עם הזולת,

ובאופן שאין נקי מעבודה זו

הזולת, ובאופן שאין נקי מעבודה זו - שכן, ככל שתגדל העבודה בעצמו, הרי זה על דרך עניין "ויפגע במקום" לגבי העניין ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים" שנעשה על-ידי העבודה עם הזולת.

את האתערותא דלעילא שבערך האתערותא דלתתא, ולאחרי זה גם את האתערותא דלעילא שלמעלה מאתערותא דלעילא שבערך לאתערותא דלתתא.

ד. זוהי כללות ההוראה בנוגע לכל אחד ואחד בעבודה בפועל:

כל זמן שיהודי עובד עבודתו בנוגע לעצמו, הנה ככל שתגדל מעלתו ומעלת עבודתו, הרי כל זמן שהוא יחיד, אזי הסדר הוא באופן ש"ויפגע במקום", היינו, שצריך להשתדלות כדי לפגוע ולפעול במקום, וגם לאחרי ההשתדלות כאשר סוף כל סוף פוגע במקום, הרי זה רק באופן של חלום;

אבל כאשר יהודי עובד עבודתו להעמיד עוד יהודי, עוד יהודי ועוד יהודי, וממלא שליחותו באופן המתאים לשליחות שהוטלה עליו, מבלי הבט על כך שהשליחות שלו היא ב"חרון", רחוק מארץ ישראל - אזי אופן ההמשכה מלמעלה הוא באופן ש"ויפגעו בו מלאכי אלקים", שאינו צריך לחפש ולהשתדל כו', כיון שמלמעלה מציעים לו ("מ'שלגנט זיך אָן") עזר וסיוע בעבודתו ובמילוי

(27) לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. שה"ש כב, ב ואילך.

(28) זח"ג צ, סע"ב.

ה. ועניין זה מתבטא גם בהכרזה - שעניינה הפרסום ברבים - שמיד לאחרי שמחת תורה מתחיל עניין "ויעקב הלך לדרכו":

בשמיני עצרת ושמחת תורה נמצאים בני ישראל במעמד ומצב הכי נעלה - "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"³¹, "ישראל ומלכא בלחודוהי"³².

ועל זה מיתוסף בשמחת תורה גם עניין "כתר תורה" (כמבואר בלקוטי תורה³³, ונתבאר גם במאמרים הקודמים³⁴), שזהו עניין נעלה יותר מכל העניינים שנמשכו בימים טובים שלפני זה.

ולאחרי כל זה, הנה תיכף לאחרי שמחת תורה, אומרים ליהודי שממעמד ומצב היותר נעלה -

(29) ברכות לא, א.

(30) לעיל ע' 173 ואילך.

(31) משלי ה, יז. וראה תו"מ סה"מ תשרי ע' פב. וש"ג.

(32) ראה זהר ח"א סד, איב. רח, ב. ח"ג לב, א.

(33) דרושי סוכות פב, ג.

(34) אולי הכוונה למאמר ד"ה ביום השמיני עצרת דיום שמח"ת,

שלע"ע לא הגיע לידניו. וראה גם בהשיחה שלפני המאמר

ס"ו (לעיל ע' 104). - המו"ל.

פרשת ויצא

ויצא יעקב מבאר שבע (כה, י)

מבארה של שבועה. אמר: שלא יעמוד עלי אבימלך ויאמר השבעה לי כשם שנשבע לי זקניך...
(מדרש רבה)

יעקב נמנע מלכרות ברית עם אבימלך, ולא כאברהם ויצחק שכרתו ברית עמו. בטעם הדבר יש לומר: יש הבדל יסודי בין עבודתם של אברהם ויצחק לבין זו של יעקב. אברהם ויצחק עסקו בעיקר בדחיית הרע ובשלילתו, שהרע לא יתנגד לקדושה, אך עצם מציאות הרע נשארה בתקפה. לכן מאברהם יכול היה לצאת ישמעאל, ומיצחק – עשיו. משום כך כרתו ברית עם אבימלך, כי בזה דחו את הרע שלא יתנגד להם. לעומתם, יעקב עסק בזיכוך הרע ובהפיכתו לטוב, היינו שלילת עצם מציאות הרע. לכן היתה "מיטתו שלמה". משום כך לא כרת יעקב ברית עם אבימלך, שהרי מלחמתו היא נגד עצם מציאותו של אבימלך. זהו: "וילך חרנה" – הוא הלך ל"חרון אף של מקום", לבררו ולהפכו לטוב.

(לקוטי שיחות כרך י, עמ' 88)

והנה סולם מצב ארצה (כה, יב)

והנה סולם – זה הכבש... זה סיני... זה צלמו של נבוכדנצר (מדרש רבה)

סולם מורה על החיבור של "שמים" ו"ארץ", רוחניות וגשמיות. ב'סולם' זה – שתי בחינות: ה'סולם' דקדושה ("זה הכבש... זה סיני") וה'סולם' דקליפה ("זה צלמו של נבוכדנצר"). ה'סולם' דקדושה הוא – המשכת רוחניות בגשמיות על-ידי לימוד התורה ועסק התפילה, בחינת "עליונים ירדו למטה" (שמות רבה פי"ב). ה'סולם' דקליפה הוא – עירוב גשמיות ברוחניות, הגשמת העולמות, בחינת "את מקדש ה' טימא" (במדבר יט). התחלת ה'סולם' דקליפה היתה על-ידי הנחש, בחטא עץ הדעת. ויעקב אבינו, על-ידי ה'סולם' דקדושה, תיקן את חטא עץ הדעת, כי "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון" (בבא מציעא פד).

(אור התורה כרך ה, דף תתלט)

* * *

יעקב אבינו היה בדוגמת אדם הראשון, כמאמר רז"ל (בבא מציעא פד) "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון". אצל אדם הראשון, כדי שיוכל להינשא – נפלה עליו תחילה תרדמה. הרי שהתרדמה היתה מעין הכנה לנישואין. כך אצל יעקב אבינו – שנתו כאן (והחלום) היו הכנה והקדמה לנישואין עם לאה ורחל. וסימנך:

– שזהו גם תוכן עניין "ויפגעו בו", שאינו צריך לחפש, כיון שמזמינים לו מלמעלה כו', וכאמור, לא בחלום אלא בהקיץ, ועד לראייה בעיני בשר. וזוהי ההקדמה והכלי לשלימות בזה בנוגע לכללות בני ישראל – שתהיה בגאולה הכללית, בקרוב ממש, על-ידי משיח צדקנו.

(משיחות יום ג' פ' לך-ד, ד' מרחשון, ה'תשכ"א;
תורת מנחם כרך כט, עמ' 185-190)

צריך לירד מיד לעבודה דימות החול, באופן של "ויעקב הלך לדרכו"!

ועל זה מדגישים שעניין "ויעקב הלך לדרכו" הוא באופן ש"מה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ"⁸, כידוע³⁵ פירוש הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן בזה

(35) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תקסא (נעתק ב"היום יום" יד חשון), שם ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ועוד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

רצון לשוב אל הגאולה

נותרה רק הפעולה האחרונה שלפני הגאולה

מיד בהתחלת מילוי השליחות, כשיעקב יוצא מבאר-שבע כדי ללכת לחרן – מבטיח לו הקב"ה (לא רק ש"אנוכי עמך ושמרתך גו", אלא גם) "והשיבותיך אל האדמה הזאת", ועל-דרך זה בתפילתו של יעקב – שמבקש (לא רק ש"יהיה אלוקים עמדי ושמרני גו", אלא גם) "ושבתי בשלום אל בית אבי".

ולכאורה, דרוש ביאור והסבר:

מכיוון שתכליתה ומטרתה של שליחות זו, היא לעשות לו יתברך דירה בתחתונים – מהי ההדגשה (וביותר) את עניין "והשיבותיך גו", "ושבתי בשלום גו", ואיזה ערך וחשיבות יש לשיבה מהשליחות לגבי גודל פעולת השליחות, מילוי הרצון והתאוה דהקב"ה להיות לו דירה בתחתונים!?

ועיקר השאלה היא בנוגע ליעקב: כאשר מקבל מהקב"ה שליחות הכי נעלית, למלא את הרצון והתאוה להיות לו דירה בתחתונים (בחרן) – יתפלל ויבקש ויאריך (ועד ש"וידר נדר") בקשר עם ההשבה משליחות זו, "ושבתי בשלום", וכי יש דבר נעלה יותר מאשר מילוי השליחות בעניין שהוא תאוה ורצון הקב"ה!?

ועל כורחך צריך לומר, שההשבה מהשליחות היא חלק ועניין עיקרי בכוונה העליונה, היינו, שהכוונה העליונה (אינה שיישאר ב"חרן", ח"ו (עם היותו במעמד ומצב ד"מיטתו שלימה", עד ש"ויפרוץ האיש מאוד מאוד"), אלא שיחזור למקומו האמיתי, "שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך"...

ההוראה מזה בפשטות:

כאשר יוצאים למלא את שליחות הפצת התורה והפצת המעיינות חוצה, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, "חרון אף של מקום בעולם" – יש לזכור שהכוונה אינה שיישאר, חס ושלום, במקום זה (גם כאשר נמצא במעמד ומצב נעלה כו'), כי אם לסיים את מילוי השליחות, ולשוב אל בית אבי, היינו שבכל פעולה ופעולה חזור הוא ברצון לסיים את השליחות ולשוב אל בית אבי – "ושבתי בשלום אל בית אבי" – בגאולה על-ידי משיח צדקנו מהמצב של גלינו מארצנו (בית אבינו).

ועניין זה מודגש ביותר בדורנו זה, דור האחרון – מכיוון שכבר "כלו כל הקיצין", "דאֶלְאֵי קיצין" (לא רק "דאֶלְאֵי גלות"), ובלשון כ"ק מו"ח נשיא דורנו, שלא נותר אלא "לצחצח את הכפתורים", ולאחרי שעברו עוד עשיריות שנים של התעסקות בהפצת המעיינות חוצה בשליחותו של נשיא דורנו, סיימו כבר גם את "צחצוח הכפתורים" – הרי בודאי ובודאי שלא נותרה אלא הפעולה הכי אחרונה של "עמדו הכן כולכם" לקבלת פני משיח צדקנו, "ושבתי בשלום אל בית אבי". ולהעיר:

מובן וגם פשוט שגם ברגעי הגלות האחרונים צריכה להיות עבודת השליחות בהפצת התורה והמעיינות חוצה (היציאה ל"חרן") בכל התוקף והשלימות, ובתכלית המסירה ונתינה כו', אף-על-פי שיודעים שנמצאים ברגעי הגלות האחרונים ממש, ו"מיד הן נגאלין".

ואדרבה: לא זו בלבד שהידיעה שנמצאים ברגעי הגלות האחרונים ממש אינה מחלישה חס ושלום, אלא להיפך – שפועלת תוספת חיות ומרץ כו' בכל ענייני העבודה (כולל – הציפייה לגאולה, והתפלה ובקשה ודרישה כו' על הגאולה), בידעו שפעולה זו מוסיפה סיום וגמר השליחות, ולא עוד, אלא שיתכן שזוהי הפעולה האחרונה ממש.

(משיחת ש"פ ויצא ה'תשמ"ח: התוועדות תשמ"ח כרך א, עמ' 543-544)

וכו') מובא בספר מאור עינים, אבל ידוע היחס לספר זה. ואין כאן מקומו.

בשיחת ש"פ תצווה תשמ"ג (התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 1053) ביקש הרבי להוכיח שהיו כמה וכמה מנורות שנעשו בדמיון מסויים למנורת המקדש – מסיפור המובא ביוסיפון פרק זה שאחד הכהנים בא אל טיטוס והביא לו שתי מנורות של זהב; והנה, מכיוון שבבית שני היתה מנורה אחת בלבד [כי עשר המנורות שעשה שלמה לא היו בבית שני] בהכרח לומר ששתי המנורות שהובאו אל טיטוס – לא היו מנורות המקדש, כי אם מנורות שנעשו כדוגמתן (במספר שינויים). [הדברים הובאו אחר-כך בשיחה מוגהת בלקוטי שיחות (כרך כו, עמ' 201 הערה 18) אלא שמכל מקום העיר ממשנה בסוף חגיגה: כל הכלים כו' שניים כו'].

כהקדמה הדגיש הרבי:

למרות הפקפוקים עד כמה יכולים להסתמך על מה שכתוב ביוסיפון (כי אף-על-פי שמביאו הצמח צדק ב'אור התורה' יתרו עמ' תשצד), אין פירוש הדבר שכל דבריו הם בתכלית הדיוק כו'.

[וראה גם ספר החקירה עמ' ג; מאמרי האדמו"ר האמצעי במדבר כרך ה' עמ' תשמג; שערי תשובה ח"א פ"י; סה"מ תשל"ה עמ' 287; ספר הערכים חב"ד כרך א' עמ' 222 (רמז) – בכל מקומות אלו צויין ליוסיפון].

וכך כותב הרבי בשנת תשד"מ (לקוטי שיחות כרך כג עמ' 345) בתור "הערה כללית":

— בנוגע לסמכות היוסיפון ודייקנותו בכיוצא בזה – שרבים ערערו על-זה, אף "שיש בו עניני מוסר ויראת שמים" (שולחן ערוך אדמו"ר הזקן, סימן ש"ז סעיף ל') — כן לא ראיתו מוזכר בתואר רבי יוסף.

דוגמא בולטת – בפרק נ"ה – על-דבר ד' אולמות בחצר כו' ר"נ באמה ארכו ורחבו ק' אמה וכו' ועל פני הבית וכו' וכו' – שלא נמצא לזה זכר כלל ברז"ל, וכבר העירו שהיו רגילים לבנות כך – מאות בשנים לאחר-כך,

(או שטעה המעתיק ללשון הקודש וכו'). ואין כאן מקומו.

אף שבכמה מקומות מובאים דברי בן סירא, חכמת שלמה ועוד.

בין מקורות רבים לאיסור איבוד עצמו לדעת "מאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא" מציין הרבי (בלקוטי שיחות כרך יז, עמ' 190 הערה 77) ל"יוסיפון פרק ע"א".

למהימנות הספר

בח' תמוז תשי"ז כותב הרבי לאחד (אגרות קודש כרך טו, עמ' רסז; ומשם ללקוטי שיחות כרך ל, עמ' 277) [הדברים נדפסו לראשונה (בציון התאריך שנת תשי"ג בטעות) בקובץ 'גדיל תורה' ירושלים ת"ו גיליון ט"ז (תשרי תשמ"א) עמ' 10; ומשם לאגרות קודש כרך כא, עמ' רי"ד]:

בשאלתו [על ד[בר] ס[פר] הישר – יראה מ[ה] ש[כ]תב] בזה בס[פר] ש[ם] [הג'דולים] לחיד"א בערכו. ובענין ס[פר] היוסיפון – ידוע שכמה שינויים (וגם זיופים) הוכנסו לתוכו ועניניו דורשים בקורת מומחה במקצוע.

[הכוונה למובא ב'שם הגדולים' מערכת ספרים אות יו"ד ס"ק ע"ג: "ספר הישר הנדפס מספורים ובפרט מלחמת השבטים עם הכנענים דברים מבהילים... ורבים אינם מאמינים בספר הנזכר, אבל הילקוט [שמעוני] מביא ממנו ובעל הילקוט היה בתחלת האלף השישי, וגם רבינו בחיי בספרו פרשת וישלח הזכירו בפשיטות, אך הרמב"ן בפירושו נראה כמסתפק שכתב ואם נאמין בספר מלחמות בני יעקב ע"ש"].

וממשיך הרבי:

ובכללות שאלות כגון אלו ידועה הוראת חז"ל היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי (שבת קמ, ב). ובפרט כשספק אם גם ירקא הוא.

בקובץ גדיל תורה ירושלים שם צירפו בשולי-הגיליון ("ולענייננו מועתק מ...") את הנאמר בלקוטי שיחות (כרך טו, עמ' 368 בהערה 17):

יוסיפון פ"כ. (ראה ספר החשמונאים א קאפיטל ב – אבל לעת-עתה לא מצאתים מוזכרים בספרי פוסקי ישראל (מלבד פעם אחת בספר בעל-הלכות גדולות הלכות סופרים – אף שנזכרו בספר הדורות

על ספר 'יוסיפון'

מספרי ההיסטוריה שביקש לתעד את דברי ימי ישראל ומלחמותיהם ונזכר גם בדברי רש"י ותוספות, וגם בדברי רבותינו נשיאינו • העולה מהתבטאויות הרבי ביחס לספר (והדומים לו): קראו בו וציינו אליו; חששו להוכיח ראיה ממנו; דורש ביקורת מומחה, והדיוק בו מוטל בספק • אזכורים והסתייגויות

מותר לקריאה בשבת

כך נאמר בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן הלכות שבת סימן שז סעיף ל: "אותן ספרי דברי הימים שיוצא מהם ענייני מוסר ויראת שמים כגון ספר יוסיפון וכיוצא בו, מותר לקרותם אפילו בשבת אפילו כתובים בלע"ז [=בלשון-עם-זר]".

אמנם בין חצאי-עיגול ישנה תוספת: "ומכל מקום אין ראוי לבני אדם להרבות בהם".

ספר יוסיפון, המחולק לששה חלקים, שבהם צ"ז פרקים, הינו ספר דברי ימי עם-ישראל, בעיקר מתקופת עליית עזרא מבבל והתחלת ימי בית-המקדש השני, דרך מלחמות בני-ישראל ברומאים ועד לימי חורבן הבית בידי טיטוס. לדעת גדולי-ישראל מחבר הספר הוא יוסף (בן גוריון) בן מתתיהו הכהן, אשר בנוסף חיבר גם את ספר 'קדמוניות היהודים', ובעצמו היה עד לחורבן הבית ולמאורעות הסמוכים אליו מלפניו ואחריו (ראה רש"י דניאל יא, ב; ספר ה'ערוך' ערך שבע). הן רש"י הן תוספות הביאו ספר זה בפירושיהם (ראה ספר היובל - קרנות צדי"ק, קה"ת תשנ"ב, עמ' ריט והערה 5), וגם רבותינו נשיאינו הזכירו ספר זה, וכן נדרש לו הרבי בכמה הזדמנויות כדלהלן: לבילי שבת קודש פרשת החודש תש"ב סיפר

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ - וכ"ק אדמו"ר נשיא-דורנו הביא את הדברים אחר-כך את הדברים ברשימותיו ('רשימות' גליון קנו עמ' 12) - את הסיפור הבא: "הסבתא [הרבנית רבקה] - אשת אדמו"ר מהר"ש נ"ע, היתה נוהגת לקרוא בשבת "צאינה וארינה", "שארית ישראל" "יוסיפון" - כל זה באידיש - לפני כמה נשים שהיו באים אליה לשמוע".

השם "אלכסנדר"

"מצינו בנוגע לשם אלכסנדר, ששמעון הצדיק הבטיח לאלכסנדר מוקדון שכל הכוהנים הנולדים בשנה היא ייקראו 'אלכסנדר' על שמו (יוסיפון חלק א פרק ה. הובא בסדר-הדורות שנת ג' אלפים תמ"ח) - כך הובא בשיחת ש"פ בהעלותך ט"ז סיון תש"נ (התוועדות תש"נ כרך ג' עמ' 329 הע' 71). [וראה גם תורת מנחם תשי"ז כרך ח"י עמ' 332 והערה 26].

על גילוח הזקן

"בהזדמנות זו עברתי עוד-הפעם על הדרשה לראשה-השנה להראב"ד, שכבודו הוציא לאור בצירוף אזנים לקופה. ולחכיכותיה דמילתא

מועתק בזה איזו הערות בחפזי" - כתב הרבי (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 553-551); בין השאר מעתיק הרבי מהנרשם ברשימותיו ("רשום אצלי") בהערות לשו"ת אאזמו"ר אדמו"ר הצמח-צדק חלק יורה-דעה סוף סימן צג, שם מדבר על ירושלמי בעניין זה ("מגלחין את זקנם - ובילקוט שם שערן ונתקן זקנם.. ולפני רבינו היתה הגירסא שערן..").

הרבי מציין לשורת ספרים ("ראה ילקוט ואתחנן רמז תתכה ולתהלים רמז קמח. ספר המנהיג. הגהות-מיימוניות ריש הלכות שופר. שבלי הלקט סדר ראש השנה סימן רפד. תשב"ץ חלק א ערך זקן. חוות יאיר סימן כג. בינה לעיתים דרוש ב. זכר נתן דף צ"ה. אור המאיר פרשת ואתחנן. תורה תמימה שם") וביניהם: "יוסיפון פרק ע"ו".

מי לה' אלי

בשיחתו מז' של חנוכה תשל"ח הזכיר הרבי את הכרזת מתתיהו ובניו "מי לה' אלי" (לשון הכתוב - תשא לב, כו) - ובשיחה המוגהת (לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 483 הע' 23) מציין הרבי: "יוסיפון ריש פרק כ'".

חנה ושבעת בניה

כך גם לגבי הסיפור-ניסיון הידוע של 'חנה ושבעת בניה' מציין הרבי (לקוטי שיחות כרך כ, עמ' 73 הערה 12) לשורת מקורות, ובין השאר: "...חנה" נזכר בילקוט-שמעוני תהלים רמז תתעג, יוסיפון (פרק יט), אגרת השמד להרמב"ם ד"ה והמין (והסוג) השלישי במודריגת הנהרגים, מנורת המאור לר"י אלנקוה פרק התפלה הלכות התעניות (כרך ב עמ' 3379; פרק התשובה הלכות תשובה (כרך ג' עמ' 122). ועוד.

מלחמת מתתיהו בשבת

בהתוועדות שבת קודש פרשת וישב תשמ"ט (ספר השיחות-תשמ"ט כרך א, עמ' 116; התוועדות תשמ"ט כרך ב, עמ' 29) אמר הרבי: "גם בנוגע לניצחון המלחמה בכ"ד כסלו

שחל בשבת... ביום זה (גם כשחל בשבת) ישנו ה"שטרעם" בעניין המלחמה... ועד כדי כך שמלחמת היוונים בשעתו דחתה שבת, ומתתיהו ציוה את ישראל להלחם בשבת (כי פקוח-נפש דוחה שבת, ובפרט מלחמת הצורר), וכפי שהוכיח מהיהודים שמתו אז מפני שלא יצאו במלחמה בשבת (ספר יוסיפון פרק כ. ספר חשמונאים א ב, לב ואילך. מגילת אנטיוכס).

חנוכת המזבח לאחר טהרתו

בלקוטי שיחות (כרך כה, עמ' 235) שיחה לחנוכה, אומר הרבי:

מפשטות הלשון "באו... ופינו... וטיהרו... והדליקו" משמע ש"והדליקו" היה לאחר ש"פינו את היכל וטיהרו את מקדשך", וכן מוכח מהנאמר בכמה מקומות שהשם חנוכה הוא על-שם חנוכת המזבח והמקדש (אחרי חילול המקדש) על-ידי הכהנים. נמצא, שבכ"ה כסלו - היה כבר אחרי ש"פינו... וטיהרו".

ומציין שם בהערה:

בכ"ה בכסלו - שאז כבר התחיל חינוך המזבח והמקדש, על-דרך חנוכת המזבח דמשכן וחנוכת הבית דשלמה (ראה מגילת תענית פרק ט. פסיקתא רבתי פ"ו בתחלתו. ועוד...), וכן מפורש ביוסיפון פ"כ (וכן בספר חשמונאים א ד, נב ואילך) וראה חידושי חתם סופר לשבת כא, ב ד"ה ולדידי.

אמנם מוסיף הרבי ומעיר:

אבל להעיר דלפי מה שכתב הרמב"ם (הלכות חנוכה פרק ג' הלכה ב') שנצחון המלחמה היה בכ"ה בכסלו... צריך-עיון אם אפשר לומר שהספיקו לפנות ולטהר כו' בו ביום קודם הדלקת המנורה. ואפילו לדעת המאירי... דנצחון המלחמה הי' בכ"ד בכסלו, צריך-עיון גם-כן אם אפשר לומר כן.

ומעניין לעניין: במכתבו מיום ער"ח תמוז תש"ג (אגרות קודש כרך א' עמ' קלו) כותב הרבי:

כמה שכתוב במגלת תענית... פ"ח... דמשמע שעוד בסוף מר-חשון ותחלת כסלו התחילו בטהרת העזרה ואם-כן צריך-עיון למה חכו עד כ"ה בכסלו, והנה מצאתי בכתובים אחרונים ספר חשמונאים א' ד' "בנו מזבח חדש... ויחוגו את חנוכת המזבח ח' ימים", אלא דמסתפינא להביא ראיה מספרים אלו,